

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת לך לך

פדיון שבויים

בימים אלה חיילי צבא ההגנה לישראל מקיימים מצווה גדולה של פדיון שבויים – כאבינו הראשון שיצא למלחמה במסירות נפש להצלת אחיינו לוט:

"וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו וַיֵּרָק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וַיִּשְׁלַח מְאוֹת וַיְרַדְּף עַד דָּן" (בראשית יד, יד).

כך נהגו גם ישראל במדבר:

"וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרֹד יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלְחַם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבּ מִמֶּנּוּ שְׁבִי. וַיְדַר יִשְׂרָאֵל נָדָר לֵה' וַיֹּאמֶר אִם נָתַן תַּתֵּן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיָדִי וְהִחַרְמְתִי אֶת עֲרֵיהֶם. וַיִּשְׁמַע ה' בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֵם אֶתְהֶם וְאֶת עֲרֵיהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם חֶרְמָה (במדבר כא, א-ג).

בהלכה נפסק שמצוות פדיון שבויים קודמת לכל מצוות צדקה:

"פדיון שבויים קודם לפרנסת עניים ולכסותן. ואין מצוה גדולה כפדיון שבויים. הילכך לכל דבר מצוה שגבו מעות בשבילו, יכולים לשנותן לפדיון שבויים. ואפילו אם גבו לצורך בנין בית הכנסת, ואפילו אם קנו העצים והאבנים והקצום לצורך הבנין, שאסור למכרם בשביל מצוה אחרת, מותר למכרם לצורך פדיון שבויים. אבל אם בנאוהו כבר, לא ימכרו אותו" (שולחן ערוך יורה דעה רנב, א).

ההלכה מתייחסת בחומרה רבה למי שמעלים עיניו ממצווה זו:

"המעלים עיניו מפדיון שבויים עובר על לא תאמץ את לבבך (דברים טו, ז), ועל לא תקפוץ את ירך (דברים טו, ז), ועל לא תעמוד על דם רעך (ויקרא יט, טז), ועל לא ירדנו בפרך לעיניך (ויקרא כה, נג). ובטל מצות פתוח תפתח את ירך לו (דברים טו, ח), ומצות וחי אחיך עמך (ויקרא כה, לו), ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט, יח), והצל לקוחים למות (משלי כד, יא), והרבה דברים כאלו. כל רגע שמאחר לפדות השבויים היכא דאפשר להקדים, הוי כאילו שופך דמים" (שם, ב-ג).

אך יש להקפיד שפדיון השבויים לא יחזק חלילה את הרשע, ולכן:

"אין פודין השבויים יותר מכדי דמיהם, מפני תיקון העולם, שלא יהיו האויבים מוסרים עצמם עליהם לשבותם (שם, ד).

אכן בתקופת השולחן ערוך, כשעוד לא היה לנו צבא, נדרשו הפודים לשלם כסף רב לפדיון השבויים, אך במדינתנו אין מדובר בפדיון בכסף אלא ביציאה לקרב לשחרורם – כפי שלמדנו מאברהם אבינו.

וה' יברך את כל הצדיקים שמוסרים את נפשם כדי לקיים מצווה זו.

שאל דוד בוצ'קו